52232.

Пластовий Вістник 1
Тов. ім. Шевченка.
Львів
Черешка 24.

Н

UNGVÁR

ЧАСОПИС ПЛАСТОВОЋ МОЛОДЕ

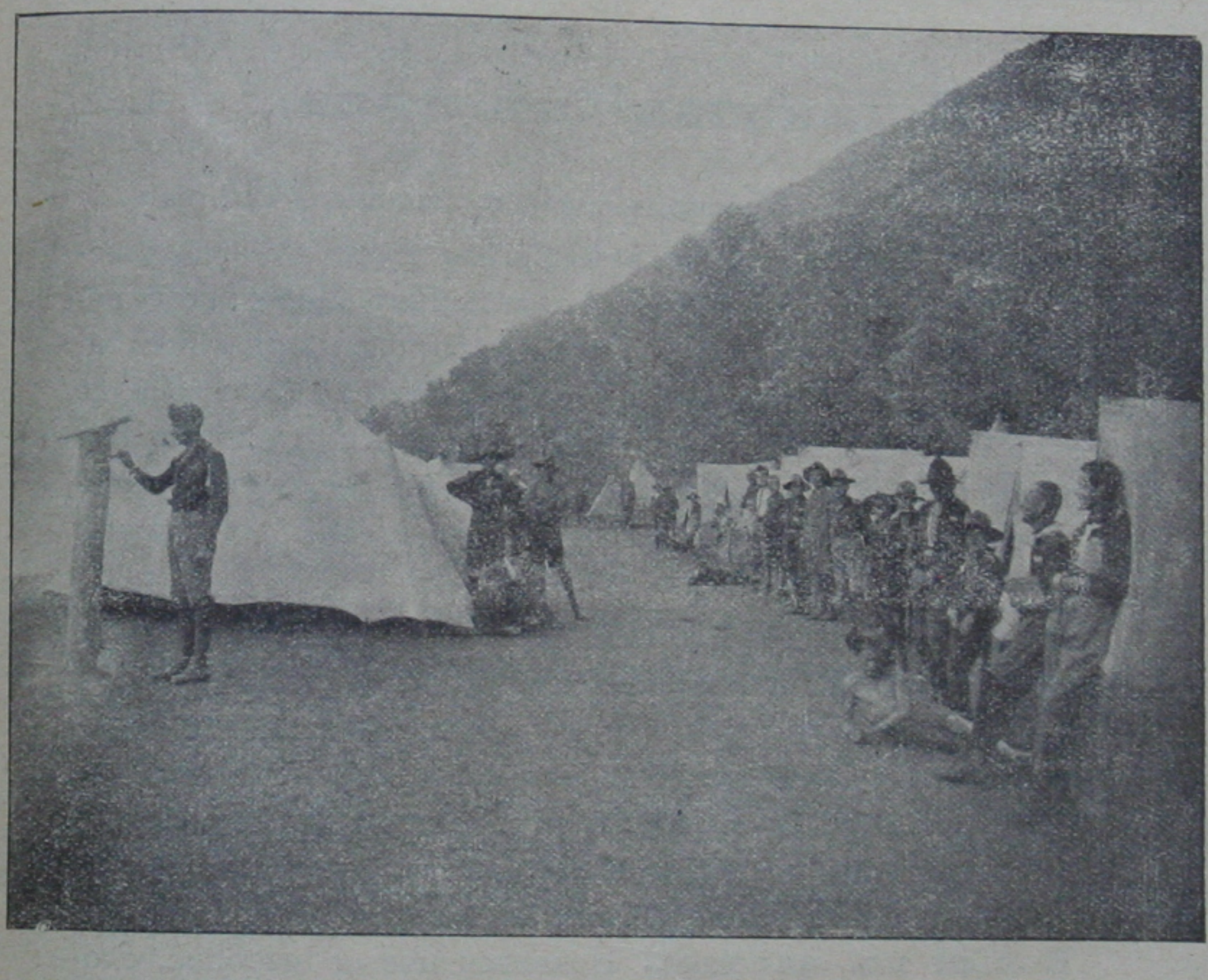

Табор в Камяници.

Р. VII. АПРѢЛЬ 1929. Ч. 7.

КНИГОПЕЧАТНЯ „СВОБОДА“ УЖГОРОД, УЛ. ЛУЧКАЯ

»**ПЛАСТУН**« часопис руських вôддѣлôв Союза Пластунôв Пôдкарпатскоѣ Руси. — Редаґує: Редакційна колеґія. — »Пластун« выходить кôнцем кождого мѣсяця кромѣ мѣсяцѣв юлія и авґуста, найменше вôсѣм разôв до рока. — Предплатне для пластунôв: 4 Кч за цѣлый рôчник; поодиноке число 50 гел. Для непластунôв предплатне за цѣлый рôчник: 8 Кч, поодиноке число: 1 Кч.

Администрація: *Юрко Бѣлей*, Ужгород. Заведеня глухонѣмых.
Отвѣчальный редактор: *Юліян Ревай*, Ужгород.

Орґанизаційнѣ дѣла.

Причинки до слѣдуючого числа присилати до 10. мая.

Пластун-Скавт желає всѣм бр. пластунам и сестр. пластункам веселых и щастливых Великодных свят. Передовсѣм ликѣ охоты до успѣшноѣ працѣ, щобы сего року нашѣ лѣтнѣ таборы сталися осередком веселоѣ молодѣ, котра з охотою буде сповняти обовязки Пласту для своєѣ лѣпшоѣ будучности. Конечно желає, щобы Вы постоянно мали на увазѣ свôй часопис (точна предплата), який стараєся подати вам всѣ справы Пласту. — *Скоб. Редакція.*

Братя и сестры! Посилайте нам до »Пластуна« часто и много справ о своѣй пластовôй дѣяльности, взагалѣ о своѣм житю у вôддѣлѣ з части, щобы мы то переробили для Пластуна и щобы вы самѣ могли переконатися своєю працею, — а з части, щобы мы и в других часописах непластовых могли то оголосити, щобы публика знала и була информована о пластовôй дѣяльности у вôддѣлах, як вы працюєте.

Новый пл. часопис. Появився новый часопис, словацьких пластунôв „Nitranský Skaut“, под редакцією ґимназіяльного професора Рима. Появляєся раз в мѣсяцю.

А. Бойчук:

ЗБИРАЙМОСЯ ДО ТАБОРУ!

Вже природа всмъхаєся
Пластуны до нас,
Памятайте, що сей усмъх
Пригадує таборовый час.

Кождый пластун добре знає
Що то є табор,
Тож збираймось по пластунски
Берьм в руки наш прапор.

Идьм смъло з прапором
Спъшьм до простору,
Изготуймо своъ шатра
При зеленôм бору.

Хай лунає мъж горами
Синьо-жовтой наш прапор,
Хто погляне хай вôн знає,
Що там пластовый табор.

БІБЛІОТЕКА
НАУК. ТОВ. ім. ШЕВЧЕНКА

Ю. Б. Акробат:

Пластун—абстинент и не курить

Кождый, хто тôлько мало є информованый о пластовôм законѣ, знає, що пластунам строго заказано уживаня алькогольных напиткôв и курѣня.

Основателѣ пласту напевно добре знали, що курѣня и питя алькоголôв для недозрѣлоѣ молодѣ є погибель, бо тѣлесна конструкція не є так сильно розвинута, щобы могла противитися тым отруям — алькоголю и никотинѣ.

Щобы наш народ, котрый пережив и переживає тяжку кризу мôг успѣшно розвиватися, треба, щобы кождый здоровый горожанин всѣми своими силами працював в корысть свою и других. Чим бôльше є здоровых людей, тым бôльше

є працôвникôв. А для того треба старатися, щобы наша молодь, котра є новым поколѣнєм, була тѣлесно и душевно здорова, тому тôлько така молодь може досягнути цѣль життя и статися зброєю цѣлого народа та цѣлого людства.

Є певно, що на тôй галузѣ до теперь було богато зроблено, а ще буде бôльше. Днесь з великим задоволенєм можемо спостерегати, що процент некурячих и абститентôв у дозрѣваючôй молодѣ, особенно мѣж студентством, щораз збôльшаєся, и се заслуговує на велику похвалу.

Окрем згаданых тут находимо богато таких, котрѣ або з невѣдомости або фуріянства пôддаються таким осолодженям. Найбôльша вина у таких осôб звалюєся на час свѣтовоѣ вôйны, або на повоєнный час, коли дозор над дѣтьми дома або в школѣ був дуже малый, або взагалѣ не був нѣякий.

Отець и учитель був на вôйнѣ, а мати часто од рана до вечера примушена була старатися о поживу своим дѣтям и тому не могла для них посвячувати тôлько уваги.

Крôм сеѣ головноѣ причины є ще иншѣ, на котрѣ часто запоминаєся. Є у нас дескôлько орґанизацій, котрѣ стараються всѣми силами, щобы кождый горожанин нашоѣ краинки, молодый и старый оберегався, головно од того, чим булоб єго здоровля пошкоджено и пôдрыти.

Здоровля є найголовнѣйшим щастєм кождого чоловѣка, кождого пластуна и для того, хто вмѣє хоронити єго, сповнить тым свôй обовязок для всѣх и для своѣ власти, най не курить та не пє алькогольных напоѣв!

Скавм. Л. Бачинський:

Нашѣ болячки.

а) Сходины.

Я був присутный на сходинах одного гуртка. Гурткový добрый хлопець, добрый ученик, статочный и чемный в поведеню, юнак без закиду... але вôн не мôг вести сходины. Я подивляв вытревалости пластунôв, що були присутнѣ на сходинах и взагалѣ дивуюся, як може добрѣ розвиватися праця в курѣнях, коли головна особа — гурткový є така суха, безсистемна, »мертва« особа, як та, що я описую.

Наш гурткový усѣвся з пластунами в шкôльнѣ лавы, на-

пав на одного и почав выпитувати його майже все, що потрѣбно для 1. пл. испыту. Решта побожно зѣвала и як бы не я, то певно займалися »своим дѣлом.« Скôнчились сходины коротким, сухим и не интересным поясненєм про пласт. хустину и то так непомѣтно та тихо, що я здивовано пôдняв голову, а гуртковый зголосив, що сходины скôнченѣ.

Ся подія так вплинула на мене, що тоѣж недѣлѣ заряднв я *курс для гуртковых провôдникôв.* Се одинока рада и конечно потрѣбна и раджу всѣм курѣням, без выключеня, зôбрати всѣх гуртковых и курѣнну команду а найдосвѣдченый ст. пластун (звязковый, окружный звѣтодавець, скавмайстер, пластун-скоб) выложить коротко и приступно, як вести гурткове сходины. По выкладѣ вôдкрыти широку дискусію, отверту, фахову и серіозну. Инструктор повинен росказати з чого складаються сходины и точно вказати на примѣрах точки кôлькох сходин.

На слѣдуючий раз поручити одному з пластунôв (гурткових) такѣ сходины перевести, по нѣй здорова дискусія, хибы, товариська критика.

Инструктор потому далѣ дає вказôвки добрых сходин, дає точки новоѣ зразковоѣ лекціѣ на слѣдуючий раз.

Так за 5—10 сходиң з гуртковыми инструктор накопичує им матеріялу (забавы також) и примѣрами дає певный напрям пл. працѣ.

б) Пласт. точнôсть.

Знову то саме. На нашому тѣлѣ *ростуть* гнояки, смердючѣ, заражаючи воздух и кров. Не точнôстью своєю пластуны можуть довести до того, що будуть говорити: »не точный, як пластун.«

Чи треба примѣрôв? Кôлько хочете. Перший реґистрація, другий звѣты, третій майже мѣсячне зготовленя пôдписных аркушôв п. Президентовѣ и т. д., и т. д. Не робѣть з себе пластуны посмѣховища, не будьте дѣтваками, а будьте совѣстными и карными членами Пласту. Гнôй геть!

Хоробытворных бацил, паразитôв и гноякôв не тримайте на своєму тѣлу.

Точнôсть, словнôсть и дисциплина!

Грôм, ст. пл. скоб Прага:

Добрый пластун буде в лѣтнôм таборѣ!

«Мы дѣти Сонця и Весны, мы дѣти матери — Природы!« спѣваємо в нашому пл. гимнѣ, але чи так є воно в дѣйсности? Чи любимо мы так Природу, як повинен єѣ пластун любити? Чи оцѣнюємо як слѣд горячѣ лучѣ Сонця, яке надає нашому тѣлу, здоровый и свѣжий выгляд, та темну барву?! Нѣ. Хиба можна сказати, що мы любимо нашу мамусю —

Природу й золоте Сонечко, коли нашѣ лѣтнѣ таборы вôдвѣдує всего 5% пластунôв, себто з 1000 лиш 50 душ табóрує, й до сього числа входять и дѣвчатка. Чи се не є найлучшим а разом и дуже сумным доказом. Мы не умѣємо оцѣнити чарôвну Природу, не любимо єѣ и цураємось Сонця й свѣжого воздуха! Чого-ж мы спѣваємо в гимнѣ »юнацьке гасло воля й рух,« або »гартуймож наш юнацький дух«!? Вже є в нас богато старших, досвѣдных пластунôв та пластунок, якѣ розумѣють тѣ слова й вартôсть та потребу таборуваня, — чому не освѣдомлюють других, не пояснюють молодшим

братам и сестрам значѣня и красу таборового житя?! Що то за пластун, який нѣколи не буває в таборѣ? А кôлько є таких вôддѣлôв, якѣ ще нѣколи не улаштовували табор та и в чужому не брали участи! Аж не хочеться вѣрити, що є 6, 7 рôчнѣ пластуны(нки), якѣ ще нѣколи не були в таборѣ. Та чи знаєш Ты Сестро чи Брате, що се непростимый грѣх, що Ты проти самого себе грѣшиш, собѣ робиш кривду, коли над табором усмѣхнешся и рукою махнувши, лѣниво процѣдиш крѣзь зубы: »дурниця!« — Але мы, котрѣ протягом

5, 6, 7 та 8 и бôльше рокôв що-лѣта знов и знов сходимось в милому таборѣ, щобы подыхати чарôвным гôрським та свѣжим лѣсовым повѣтрям, щобы любуватись красою зеленоѣ матери Природы, пестощами горячих соняшных промѣнь, шепотом листя прастарых лѣсôв, нѣжным спѣвом сотень пташок, тайным журкотом потôчкôв, вѣчною красою лѣтноѣ ночи та щоб выкорыстати веселе таборове житя и из практичного боку, яке навчитесь спостерѣгати житя в природѣ, придбати яке ремесло, зручнôсть, быстроту ума й руки, вôдвагу та карнôсть й почутя обовязку до працѣ, національноѣ єдности, вôдповѣдальности за кождый вчинок, а головно, щоб злитись духом з Природою й своѣм окруженям та пластовым братер-

ством — мы вже знаємо оцѣнити таборове житя, бо мы се все зазнали, нас вяже присяга, зложена при Ватрѣ (великий огонь) Великоѣ Рады, що будемо працювати все для добра свого Народу й Краю — а до сего повинен нас вести наш пл. прапор, на який и Вы присягали а який сього лѣта знов повѣсимо на найвысшому мѣсцѣ свого табору. Чуєте, Сестры и Братя зеленого Пôдкарпатя?! Мы хочемо Вам допомогти — бути в таборѣ!

Ст. пластуны з Праги (III. курѣнь им. О. Вахнянина) уряджують сього лѣта сталый табор в Лугах (коло Свалявы, Пôдкарп. Руси), де був вже в 1926. р. табор. Початок табору 1. VII. (юлія) — конець 21. VII. В програму таборованя входять: инструкторськѣ курсы для ст. пластунôв и дѣловодчикôв з пластовых и рѣжных практичных умѣлостей (слѣдженя, лѣсова мудрôсть, природознавство, знакуваня, вареня, плаваня, столярство, кошикарство, веслованя и т. д. Орґанизаційнѣ вѣдомости, дѣловодство практичнѣ вправы- сходины), далѣ змаганя спортовнѣ пластовѣ, идейнѣ (представленя, програмы при ватрѣ и т. д.) прогульки, руханка, гри, забавы, таборництво, знаня рôдного краю, реферати, лекцiѣ на национально-культурнѣ темы и т. д. Отже бачите, програм нечувано рôжнородный й великий. Умови приняття оголошенѣ в попередньому числѣ »Пластуна«.

А. Бойчук:

НЕЛЯКАТЬСЯ НАМ НЂЧОГО.

Не лякаймося нѣчого
Смѣло мы летѣм до зо̂р
Хай пѣсеньки пластовѣ
Засіяють на весь просто̂р.

Летѣм, летѣм любѣ сестры.
Здо̂ймѣм крыла наших мрій
Привитаймо их пѣснями
Одягаймось в одностріи.

Летѣм, летѣм милѣ сестры
До чаро̂вного простору,
И глядаймо дагде мѣсце
До пластового табору.

Летѣм, смѣло з охотою
Заложуймо десь табор,
З надѣями повно в серцях
Здо̂ймѣм в гору наш прапор.

Сквм. Л. Б.:

Таборовый куток.

1. Сего року зроблять пластуны »вѣчну ватру« и по̂ддержать огонь протягом цѣлого табору. Хай ся ватра буде в честь пластуно̂в всего свѣту, якѣ будуть мати з'ѣзд в Анґліи.

2. Вышлѣть листы привѣту свѣговому начальникови и всѣм пластунам на з'ѣздѣ в Анґліи.

3. При »хрещеню« пластуно̂в у ватры в таборѣ выбирайте такѣ пластовѣ имена:

Шелест — гостинна особа, хоробра.
Супрун — любить сваритися.
Авдій — вѣрный.
Гамалія — завзятый оборонець, палкий, смѣлый.

Герцик — спокôйный, задумчивый, хоробрый.

Кенiґзен — хоробрый гарматчик.

4. До будженя пластунôв и сиґналôв до кухнѣ зробѣть »деркача« (дощинку з калатачом).

5, Выходок (рôв) зробѣть в перший день таборованнѧ.

6. Ведѣть докладно хронику табору.

7. Добре призначити на цѣлый табор »Инструктора порядку.«

8. Перед таборованям замовити у выдавництва »Ватра« таборовѣ поштовѣ картки.

9. До забав и вправ взяти: линвы, мѣшки и т. д.

10. Завести дисциплiну.

11. Выдачу обѣдôв провадити по гуртках и установити чергу по одному на гурток для мытя посудин.

12. Ведѣть пропаґанду мѣж старшими и записуйте их в прихильники пласту.

Памятнi днi.

1929. V. Травень 6. 1910. † Борис Грiнченко, письменник.
18. 1916. † Иван Дзямко, поет и письм.
1929. VI. Червень 7. 1843. † Маркiян Шашкевич, поет.
15. 1895. † Михайло Драґоманов, ученый.
12. 1919. Чеське вôйсько заняло Хуст.
1929. VII. Липень 7. 1659. † Богдан Хмельницький, гетьман.
15. 1915. † Володимир Василько, князь.
27. 1881. * Вол. Винниченко, письменник.
1929. VIII. Серпень 8. 1819. * Пантелеймон Кулiш, письмен.
8. 1834. * Юрiй Федькович, поет.
10. 1907. * Марко Вовчок, письменник.

Любѣ братя!

Скоб! — Душа моя зрадѣла, як мало коли, почувши що нарештѣ в Ужгородѣ — взагалѣ на Пôдкарпатю, є старшѣ пластуны, орґанизованѣ в курѣнь, якѣ хочуть для Пласту працювати рука- в руку з нами, якѣ далеко вôд краю и не можемо стôльки зробити, як колиб були вдома. Та вôдразу до працѣ! Подѣлимось! Мы зробимо ту дещо, Вы там, а користь буде загальна: скрѣпленя й пôднесеня пôдкарпатського Пласту, який я в сучасный момент уважажаю найповажнѣйшим культурным чинником помѣж несвѣдомым громадянством (головно молоддю!) Пôдкарпаття. Тому кличу: до працѣ! — До якоѣ? — спитаєте вы.

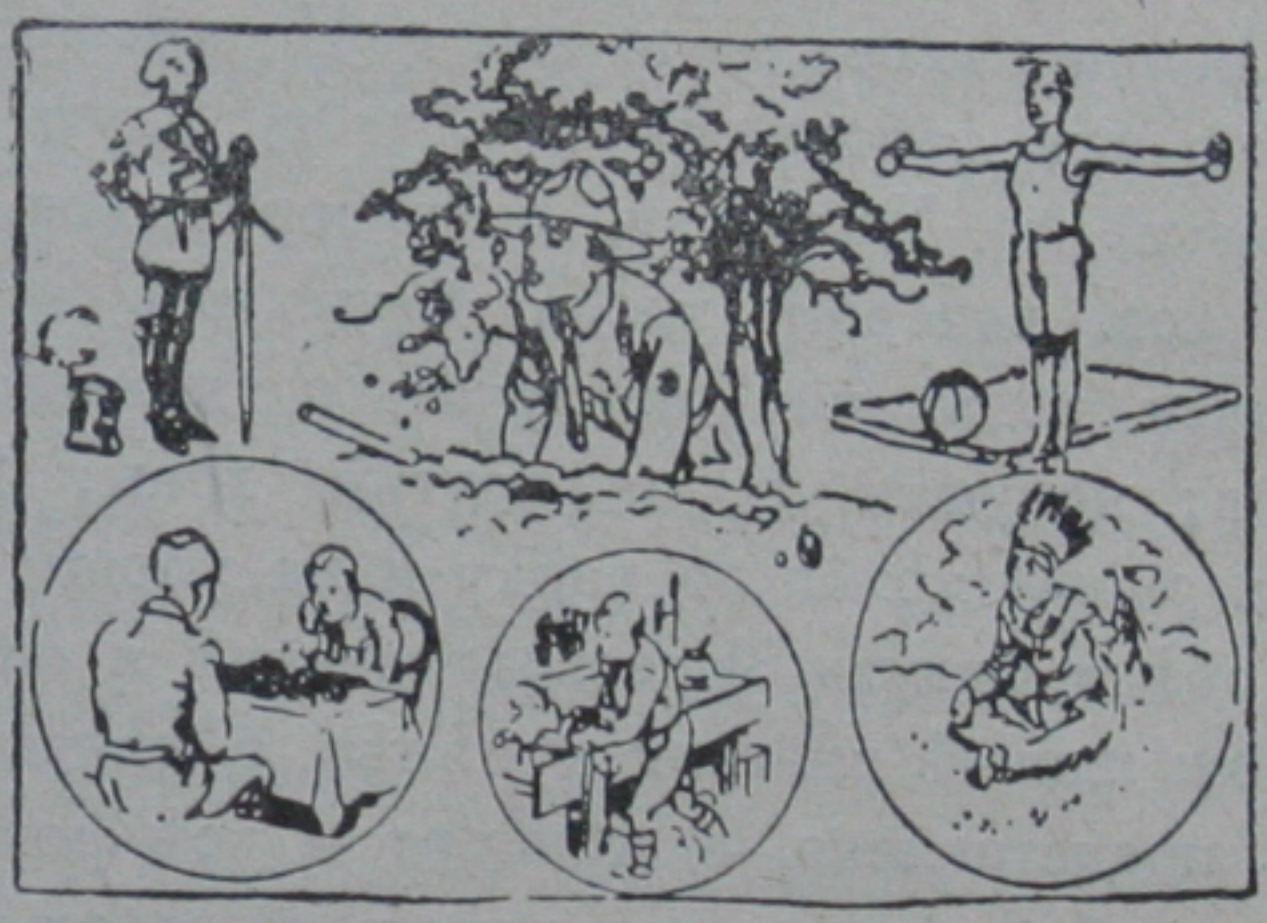

Коротко: Є два планы на сей рôк, якѣ мусять бути выконанѣ, коли хочемо ратувати й обезпечити розвиток пôдк. Пласту: лѣтный, на-пôв инструкторський табор, и краєвый з'ѣзд Пôдкарпатського Союза (украинського [руського] розумѣю) пластунôв! Сѣ двѣ рѣчи маємо мы, старѣ пластуны, взяти в руки й з помочею наших на число немногих, але завзятых провôдникôв перевести в житя! Подѣлимось: Мы, (старшѣ пл. з Пôдк., перебуваючѣ в Празѣ) 3. курѣня им. Остапа Вахнянина, рѣшили и вже праця йде, уладити табор на Пôдкарпаттю и то вôд 1. VII. до 21. VII. 1929. в Лугах коло Свалявы. Про се богато не пишу, скоро одержите анкеты и обѣжник вôдносно сього, скажу лиш те, що в цѣм мусите допомогти нам аґітацією о участь в таборѣ; точнѣ и подрôбнѣ инструкцiѣ про змѣст, оплату, провôд вышлемо на днях. А Вы, Пôдк. ст. пластуны, перебуваючѣ в Ужгородѣ, маєте другий, не менше важный обовязок выконати: пôд-

готовити, в порозумѣню и допомогою бр. Прижм. Ока и т. д. пластовый краєвый з'ѣзд пôдкарпатського пластового Союзу. Я намѣтив и плян сього з'ѣзду в статѣ: »Треба зôбрати всѣ нашѣ силы,« яка або вже выйшла або в коротцѣ выйде в »Пластунѣ« (запитайте бр. Прижм. Ока).

А тепер тôлько раджу: скличте засѣданя представникôв ужгор. вôддѣлôв, возьмѣть за свою програму пôдготовку з'ѣзда, выберѣть комитет и почнѣть працювати вôд сьогодня. З'ѣзд, на мою, и взагалѣ нашу думку, мусить бути як для реклямы, так для манифестаціѣ пласт. силы, єдности, нац. свѣдомости и для скрѣпленя нашого пласту! Має бути по таборѣ, отже бѣля 22. або 25. VII. 1929. в Ужгородѣ. Табор вôд 1. VII.—21. VII. являється пôдготовкою з'ѣзду. З'ѣзд має тревати один або два днѣ. Коли один день, — то так собѣ уявляю програму: по таборованю всѣ таборуючѣ (з Лугôв) йдуть пѣшки (се гарна прогулька) до Ужгороду, розтаборуються над Ужом, (до 3—4-оѣ год. вечером треба бути вже в Ужгородѣ), куды зійдуться и до них прилучаться делеґаты з всѣх пл. вôддѣлôв; ночують а на другий день: 1) загальнѣ зборы, 2) святочный похôд до парку й на площу УАЦ., де до обѣду й по обѣду будуть 3) легкоатлетичнѣ и спортовѣ змаганя, як також идейнѣ змаганя курѣнѣв о цѣны, 4, вечером в театрѣ пл. представленя, чи концерт и всѣ розѣзджаються. Колиж з'ѣзд мавбы тревати два днѣ, то програм належало бы так дѣлити: 1. день: 1) загальнѣ зборы Гол. Пл. Управы чи провôдникôв, 2) святочный похôд, 3) легкоатлетичнѣ змаганя, (бѣг, скоки, мет кулею а т. д., 4) вечером о 6 год. таборовый огонь з концертом. 2-ий день: до обѣда 1) спортовѣ змаганя (киданя, волейбаль, фотбаль и т. д.), пôсля обѣду 2) идейнѣ змаганя пластовѣ (вареня, ставленя шатер, знакуваня и т. д.), 3) вечером пластова выстава в театрѣ — роз'ѣзд. Пôдчас дводневного з'ѣзду можна улаштувати пл. выставку книжок, выробôв ручных, вышивок и т. д.

Отже ядро програмы я подав, рад скôльки угодно додам ще, але берѣться до працѣ! Пишѣть про все часто. — Скоб!

Ваш **Грім.**

Ю. Б. Акробат:

Забавы на пластовых сходинах.

За час зимы коли програма вôддѣловоѣ працѣ переводиться бôльшею частью в домôвцѣ: пл. сходины и вечѣрки, многѣ провôдники ломають голову над тым, звôдки набрати матеріялу и им доповнити програму.

Матеріялу є доста. Старым педаґоґичным правилом, всунемо помѣж науку пôдходячу веселу забаву. Звôтки набрати тôлько забав, щобы не повторялися тѣ самѣ.

Для того хочу дати вам кôлько порад:

1. Посунованя пальцем.

Є красна и весела забава, головно для менших хлопцѣв и Вовченят, и дуже надаєся для розвеселеня хлощцѣв. На довгий мотуз натягнемо кружок и оба кôнцѣ мотуза звяжемо, щобы творили оден круг. Всѣ вхоплять мотуз обома руками так, щобы руки чим близше були одна до другоѣ и тодѣ кружок з декотроѣ долони счезне (зникне). Один грач иде в круг и глядає кружок. У кого найде кружок, той иде в середину круга. Кружок весь час пересовується на мотузку и всѣ перебирають руками так, щобы обманути глядаючого. Коли глядач вкаже неправильно (помилка), тодѣ глядає далѣ.

2. Медвѣдь.

Ся гра, надаєся для менших хлопцѣв, але також и старшѣ можуть весело нею побавитися. Хлопцѣ сидять (стоять) в кругу кола стола. Оден запалить сѣрку и подає довкола круга. У кого згасне далѣ, не приймає участи в забавѣ (є медвѣдь), дальша забава продовжується з другою сѣркою. Хто выграє дôстає хрестик.

3. Зложити образ.

Розрѣжемо дескôлько образкôв на неправильнѣ частки, змѣшати их идати хлопцям зложити. Та забава надається для вправ в спостередженю.

4. Чий образ.

Покажемо хлопцям розрѣзану фотоґрафію або образок, але не дамо тôлько часу, щобы могли зложити. Треба угадати,

яку околицю або особу зображує та картина, (выберати околицю, яку пôзнають).

5. Вгадати звук.

Всѣ закриють очи а провôдник чимнебудь ударить о стôл. Хлопцѣ най вгадають, який був то предмет. Се зажмурованя очей є добра вправа для панованя над собою.

6. Глядання годинника.

Пластун завязує собѣ очи а перед него на стôл положимо годинник. Най прямо перстом без мацання з воздуха доткнеся годинника. Добра вправа для слуховоѣ оріентаціѣ.

7. Змаганя у выкладѣ.

Оден почне щонебудь выкладати; на даный знак провôдника перестане, (можна и на серединѣ реченя) а слѣдуючий мусить дальше продовжати. Цѣкавый буває конець.

8. Ескамотер.

Розложимо предметы на земли: фляшки або горнцѣ. Одному з хлопцѣв завяжемо очи и мусить через их перейти так, щобы не перевернув. Не смѣє рушати руками, тôлько ногою.

9. Слѣпый.

Завяжемо декотрому пластунови очи и дамо йому перечислити грошѣ, на слѣпо.

10. Перегоны в писаню знакôв Морзе.

Надиктуємо дескôлько речень (або роздамо наклепаных на листѣ). На одповѣдный знак хлопцѣ почнуть писати тѣ реченя Морзейовыми значками. Хто найбôльше напише (переложить) за одну минуту, выграє.

(Вôльный переклад з „Skaut—Junak").

Пластунам в альбом.

Пластун, що лѣтом не є в таборѣ, звычайный хлѣбоѣд.

То не є пластун, що выѣхавши на чужину — стає не пластуном.

Ходиш в одностроюо, то хай буде однострôй приписаный и шануй своє пластове убраня та чемно поводися.

За думками »Дрота«.

ВСЯЧИНА

Из статистики курящих. Анґлійска статистика установила, що рôчно в Анґліи прокурять 160 миліярдôв папірос (ціґареток). Ся рекордова сума зросла пôд впливом модерноћ звычки жћноцтва курити, звычки яку породила нова мода. Дуже богато курять вояки, робôтники и ...священники. Оглядно священникôв додаєся, що их нахил до курћня звязаный з двома моментами, самотним роздумованєм и повћдями. Люди в Анґліи найбôльше курять мћж 6—7 годиною вечер.

Бацилћ, що живуть вже 25 лћт. В Лондонћ перед 25 роками запечатали в склянћ рурки бацилћ деяких хворот. Коли по 25 роках сћ рурки розпечатали то сконстатовано, на найбôльше здивованя ученых, що бацилћ живуть и показалися так само небезпечными, як перед 25 роками.

Дерево, яке лягає спати. Новинки принесли вћстку по индіскôй ґазетћ »Бомбей Кронікер,« що в мћсточку Мізор, в Индіи, росте незвычайне дерево, котре кождого вечера

лягає спати. Коли лише згаснуть лучѣ сонця, дерево починає перехилятися на бôк и до пôвночи лежить на земли. По першôй годинѣ починає (в ночи) пôдноситися а з сходом сонця выпростуєся цѣлком. Причины сего явища до сего часу не розяснили.

Боротьба проти моли. В Америцѣ хемики-експерты вынайшли радикальне средство проти моли »хлорпіяно.« Коли вôйсковѣ маґазины з сукняною матерією були загроженѣ на погибель через мôль, то министерія выписала конкурс до хемикôв. Згаданым средством за три добы цѣлком выничщено мôль.

Найтвердѣйший металь у свѣтѣ. Анґлійскѣ ученѣ выяснили, що найтвердѣйший з усѣх доси вѣдомых металѣв є іридій. Його уживають немало на выробленя на таксв. вѣчнѣ пера. На другôм мѣстѣ що до твердости є: молібден. На третѣм: вольфрам. Из загально уживаных металѣв найтвердѣйший є: никель. Недавно знайдено в малôй кôлькости ще один металь: родій (не радіюм). Сей металь пару сот разôв твердѣйший вôд инших металôв и 200 разôв твердѣйший, як діямант.

Можна вже бачити на велику вôддаль. Вченѣ выдумали такий апарат, що можна при його допомозѣ вѣдѣти що дѣється на сотки тисяч миль. Як раз недавно зробили в Лондонѣ спробу з сим апаратом. Електротехник Клєпп поставив в Лондонѣ перед апаратом чоловѣка й жѣнку й в другôм апаратѣ установленôм в Ню-Йорку в Америцѣ бачили сих людей, вôдрѣжнювали ѣх рухи, и пôд. Орґанизувалося вже товариство, яке займається удосконаленєм и розповсюдженєм апаратôв, якими можна видѣти на далеку вôдлеглôсть. Взагалѣ XX вѣк вôдзначається великими выналѣтати мов птах, а минувшого року летуны перелѣтали океан. Придумали люде радіоапараты, так що коли в однôм мѣсцѣ хтось говорить, спѣває або грає перед апаратом, то його чують через радіопринимача на цѣлôм свѣтѣ. А тепер можна вже й бачити на величезну вôдлеглôсть, Наколи правдивою покажеться ще вѣстка про то, що проф. Лазарев вынайшов апарат, для вôдчитуваня думок, то се справдѣ буде вершина людського знаня.

Найбôльша пôдводна лодка. Французький уряд замовив будову пôдводноѣ лодки в 3 тисячѣ тон поємности. Буде се найбôльша пôдводна лодка на свѣтѣ. Властиво є се воєнный кружляк, який може стати до боротьбы з ворожим кружляком на поверхнѣ воды або плысти попôд воду, кидаючи мины пôд великѣ воєннѣ боєвѣ кораблѣ. Она буде мати 100 осôб залоги.

Цѣкавѣ числа. Наше серце вдаряє 70 разôв на минуту, а на рôк 36.792.000 разôв. Кожный удар серця вганяє 55 ґрамôв крови до жил, то значить, 44 килоґрамôв за один день. Чоловѣк має на головѣ 30 тисяч волоскôв.

В околици Трієсту зловили пожара 5 з половиною мет. довжины. Коли розрѣзали йому черево, найшли там: мѣшок сѣна, бляшану 20 літрову посудину, пательню, три черевики, сак до ловлення рыб и множества дрôбниць.

За сѣм лѣт прогібіцiѣ в Америцѣ наложено на нешануючих прогібіційного закона (такѣ, що пють алкоголь) $ 60,000.000 кары грôшми а 22.500 лѣт тюрми.

Найстарша книжка, яка заховалась до наших днѣв, походить з 3,500 року перед Христом. Написана она на пирусовых листах в Єґиптѣ и списанѣ в нѣй науки про тодѣшнѣ звычаѣ.

Мисіонарѣ в Тибетскôм пластѣ. Член американскоѣ пластовоѣ старшины Т. Роосевелт, подорожував в Тибетѣ. При подорожи часто стрѣчався з пластовыми гуртками, вôддѣлами и при сѣм мав нагоду пôзнати орґанизацію азійского пласту. В своѣм справозданю о подорожи подає слѣдуюче: Уявѣть собѣ моє здивованя, коли я при подорожи через захôднѣ Гималаѣ, на 18 день ходу тяжкоѣ, дороги стрѣнув добре розвиваючийся пластовый вôддѣл, заложеный охоронными миссіонарами. Крôм того є в захôднôм Тибетѣ в провинціѣ Ладак, окремый пластовый вôддѣл з осѣдком Леги, котрый лежить 4000 м. над морем.

Бѣля старо-єґипетського мѣста Теб є голоснѣ статуѣ. Є се камѣннѣ великаны, що вôд сходу сонця выдають из себе звуки. Вже римський цѣсар Септімус згадує про тѣ звуки. Чув их, як давав направляти статую єґипетського володаря Амеботена III. Також цѣсар Гардіян чув тѣ звуки. Тайна тых звукôв не є вповнѣ й до нынѣ выяснена. Став-

лять найрѣжнѣйшѣ теорії. Найправдоподо̂бнѣйша є мабуть теорія, поставлена французським инженіром, Соломоном де Кос (1577—1626), а саме, що звуки тѣ вытворює тисненя воздуха. Воздух у нутрѣ статуѣ огрѣвається во̂д сонця и выдає тѣ таємничѣ звуки. Тѣ звуки чути лише рано при сходѣ сонця, коли є найбо̂льша рѣжниця температуры наслѣдком часто дуже холодных ночей у Єиґптѣ.

Мрака смерти. Нѣмецький вченый, Менер, мав недавно в Берлинѣ во̂дчит про хемічну во̂йну, що єѣ будуть вести в будуччинѣ. Сказав мѣж иншими таке: У виробѣ тро̂йливых ґазо̂в зроблено останными часами величезный поступ. Ґазы, яких уживано в минуло̂й свѣтово̂й во̂йнѣ, тепер зовсѣм не выстарчають и во̂йськова хемія придумала нечуванѣ способы масового нищеня людей. Мѣж иншими придумано так звану »мраку смерти.« Сей ґаз, выпущеный лѣтаками, выповнить мрака и буде осѣдати на землю. Нѣяка ґазова маска не охоронить людей перед нею. Мрака буде палити одѣж и втискатися в поры людського тѣла. Де она осяде, знищить всяке людське, звѣринне и ростинне житя. Земля перемѣниться в пустыню. Досѣ не найдено нѣякого охоронного засобу проти такого ґазового атаку неприятеля.

ОРҐАНИЗАЦІЙНЕ

»Село-Пласт.«

Дня 24. III. 1929. р. о 2. год. по полудни зо̂йшлося в руськô̂й держ. нар. школѣ в Великих Лучках понад 250 старших хлопцѣв на першѣ основуючѣ сходины »Села-Пласту.« Сходины отворив держ. учитель Дмитро Остапчук, и коротко обяснив цѣль та значѣня пласту. Пото̂м приступлено до впису члено̂в. В Село-Пласт вписалось на перших сходинах 120 свѣдомѣйших хлопцѣв в вѣцѣ 15—30 рокô̂в житя. В помѣж них выбрано сотенну управу (команду) а сотню названо им. *князя Ф. Корятовича.*

Сотенна управа: Дмитро Сидун сотник, Василь Балоґ прокуратор, Михайло Возницкій писар, Дмитро Дросда скарбник, Иван Лизак провѣрник, Иван Возницкій домо̂вкарь.

Сотню подѣлено на 4 во̂ддѣлы, а то:

1., 2. вôддѣл пѣший,
3. кôнный (сѣльська ѣзда),
4. вôддѣл протиогнева сторож (гасильна дружина).

Кождым вôддѣлом провадить четар, на котрых выбрано: Михайла Югаса, Ивана Поповича, Петра Матолу и Василя Фелдія.

Кождый вôддѣл подѣлено на 4 гуртки, котрыми проводять провôдники (або инакше названѣ: десятники). В кождый гурток задѣлено по 10 пластунôв. Подôбно, як в сотнѣ, так кождый вôддѣл и гурток выбрав собѣ свою управу.

Кромѣ того выбрано ще трубачем Юрка Варґу и хоружного Ивана Поповича.

За вписове выбирано по 2 кч., а мѣсячнѣ вкладки постановлено выплачувати все точно кождого мѣсяця по 1 кч.

В кôнци постановлено, що всѣ пластуны мають сходитися 2 разы в тыждню. А именно: 1 раз мають в тыждни всѣ зôйтись в школѣ вечером, де учитель Дмитро Остапчук и учитель И. Гевкан будуть держати лекцiѣ та вôдчиты про пластовѣ знаня и законы, потрѣбнѣ кождому до першого пл. испыту. Другий раз в тыждни, мають всѣ сходитись що недѣлѣ на пластовѣ вправы. — Скоб!

* * *

Витаємо з щирого пластового серця нашѣ новѣ вôддѣлы у Вел. Лучках та желаємо, шобы выдержали в започатôй праци.

Орґанизаторам шлемо братске *Скоб!*

Прим. Тут треба згадати, що в минувшôм числѣ з недогляду з вѣстки о заложеню Пласту выпало село. Розходиться так само про *Великъ Лучки.*

Протокол

з засѣданя окружных звѣтодавцѣв Пôдкарпатскоѣ Руси, державного дня 23. марта 1925. в Ужгородѣ.

Засѣданя одкрыв вѣком старший бр. жупный звѣтод. А. Алискевич, привѣтав присутных и удѣлив слово бр. референту Реваєви, котрый подав плян сегодняшного засѣданя и зазначив, що рѣшеня окр. звѣтодавцѣв будуть придержуватися всѣ курѣнѣ Пôдкарп. Руси, тому просить всѣх приняти дѣяльну участь смѣло и отверто высловлювати своѣ думки, желаня и указати на хибы нашоѣ працѣ.

Дальше бр. жупый звѣтодавець одкрыв дискусiю над I. точкою денного порядку.

1. Праця в округах.

Над сею точкою розвинулася обширна дискусія в котрой брали участь всѣ присутнѣ и показовали на тѣ смутнѣ и просто неможливѣ обставины, якѣ подрывають працю провôдникôв, знеохочують молодѣж до працѣ, яким просто ведеся уничтоженя (руйнованя) рускоѣ пластовоѣ орґанизацiѣ.

Напр. в Севлюши переводять ревизію пластовоѣ библiотеки, забирають пластовѣ и науковѣ книжки, кличуть до полицiѣ и списують протоколы при выслуху з молодежи и

провôдникôв, як то дуже часто робиться и в Ужгородѣ. На руський пласт дивляться як на протидержавну орґанизацію, выписуєся в декотрых часописях всяку неправду на пласт и тым ширится дуже смутна думка у горожанства односно нашоѣ орґанизаціѣ и безкорыстноѣ працѣ з молодьк в имя лѣпшоѣ будучности.

Ухвалено: Предложити Головнôй пластовôй управѣ обширный меморандум на руки президента Розсипала, в якому выложити всѣ тут порушенѣ вопросы, якѣ нищать руський пласт и показати на неможливѣ стороны працѣ та на необхôдность публичноѣ заявы нач. пласту Подкарп. Руси бр. Розсипала в оборону руського пласту. — Одноголосно принято.

2. Справозданя окр. звѣтодавцѣв.

Ужгородский округ: бр. скавм. Л. Бачинский подає:

В округзѣ загальне переведена реорґанизація окружноѣ старшины, згôдно правильника, выбрано нову старшину, котра точно маєвести сходины раз на тыждень и рѣшає в всѣх справах округа. Також реорґанизованѣ всѣ вôддѣлы по новому правильнику оголошеному в »Пластунѣ«. Унормовано вôдношеня межи пластунами, старшинами команды, вождями и провôдниками. Зробленѣ новѣ выборы старшины и всѣ сѣ змѣны дуже корыстно вплинули на працю в Пластѣ.

Раз на мѣсяць одбуваються сходины всѣх провôдникôв для обмѣны думок и одностайности працѣ. Орґанизована при першôм курѣню пл. орхестра, яка бôльше раз публично выступала и межи иншими точками грала пл. гимн. Публичных выступов округ мав богато. В послѣдном мѣсяцю 4 разы и все з великим успѣхом. Орґанизованѣ старшѣ пластуны и для них уложеный правильник. Заосновано два курѣнѣ вовчонят а два курѣнѣ лисичок в Ужгородѣ. Заохочуєся старших осôб вступати до пласту, як прихильникôв и ся акція ведеся дуже успѣшно. Округ дѣяльно дописує до часописôв пластовых и непластовых. Заоснованѣ новѣ курѣнѣ в Дравцях 38 и при ґимназіѣ 35.

Устроєнѣ курсы: першоѣ помочи, ритмичноѣ руханки и есперанто. Ся праця односиться тôлько до сего року.

Стан округа в цифрах:

Пластуны.

				3 исп.	2 исп.	1 исп.	має присягу.	без исп.
1.	Ужгород	27 чл.	3 гуртки	1	12	14	27	0
33.	»	17	2		2	6	8	9
35.	»	66	6		1	41	18	24
38.	»	20	2		1	14	2	5
Разом 4 кур		130	13	1	16	76	55	35

Старшѣ пластуны:

1. Ужгород	20	2		3	5	7	12
1. Прага	25	2	2	19	4	22	0
Разом 2 кур	45	4	2	22	9	29	12

Пластунки:

2. Ужгород	25	4	4	17	13	4

Вовченята:

1. Ужгород	17	1				17
лисички	5	1				5
вовченята	40	1				40
лисички	17	1			4	13
Разом 4 кур	80	4			4	76
Всего в окрузѣ:	280	25	3	42	105	97	130

В стадіѣ орґанизаціѣ: 4, 5, 31, 32 в Ужгородѣ, 6, 7 в Перечинѣ и 34 в Березному. Всего в окрузѣ: Пластунôв 130, стар. пл. 20, пластунок 25, вовченят 57, лисичок 18 в 8 вôддѣлах. Реґистрованѣ всѣ кромѣ 60 вовченят. Часопис »Пластун« одержують всѣ пластуны(ки) и все заплачено.

Севлющский окрух: бр. Зейкань подає:

Має один курѣнь 16 в Севлюши. Членôв 110, хлоп. 59, дѣвчат 51, вовченят 12. Нѣхто не реґистрованый. Часопис одержують в 70 пр. Платять точно.

Хустський округ: бр. Л. Балицький подає:

Тячево повѣдомляє, що пласт в сему роцѣ не має. Севлюш оддѣлився в окремый округ. В Хустѣ суть 3 пластовѣ вôддѣлы.

17.	Хуст	12 чл.	реґист. 6	1 исп. має	10	
18.	»	9	4			
19.	»	25	(не подано)			

Береговский округ: бр. Гриць подає:

8. Берегово 65 чл.
9. » 5
36. » 24
37. » 16

Разом 4 кур. 100. Часопис одержує в 20 пр.
Мукачевский и *Раховский* округ вѣдомостей не подали.

Резолуціѣ:

Зѣзд окр. звѣтодавцѣв на внесеня бр. скавм. Л. Бачинського ухвалив:

1. Поручити бр. Референтови Ю. Реваєви и жуп. звѣтод. бр. А. Алискевичу, щобы на Головнôй Пластовôй Управѣ унормовати загальне положеня нашого руського пласту и щобы уможливити дальший розвôй и працю в вôддѣлах. (До сеѣ точки односитися ухваленый меморандум).

2. Старано устроити курс для пластовых провôдникôв (звязковых), курѣнных.

3. Поручити всѣм окр. звѣтодавцям и курѣням, щобы провели реорґанизацію згôдно правильникôв оголошеных в »Пластунѣ«, число 4—5.

4. Выдати подручник для провôдникôв, в якому були бы всѣ вѣдомости для початкуючого провôдника и для веденя вôддѣла.

5. Просить редакцію »Учитель«, щобы умѣстила, як в минулом роцѣ статѣ про выхову, працю з вовченятьми а з того зготовити одбиток, котрый розошлеся всѣм вôддѣлам.

6. Щобы всѣ вôддѣлы точно выповнювали статистику и реґистрацію а вчас предложили єѣ.

Брат Ю. Ревай вносить резулюціѣ, якѣ ухвалено:

7. Поручити всѣм провôдникам мати однострôй, маємо свого кравця, котрый дешево шиє послѣ предпису.

8. »Пластуна« най редаґує редакційный комитет, який складаєся з бр. скавм. Л. Бачинського, Аґія и Бѣлея а отвѣчальным редактором буде бр. реф. Ю. Ревай

9. Нагородити всѣм присутным звѣтодавцѣм их дѣйснѣ выдатки, з денною дієтою Кч 30.

10. Заложити окр. пластову бібліотеку, ческѣ книжки купить Головна Пластова Управа, а руськѣ книжки вышле

»Ватра«, як дарунок. Окружна пластова библіотека має бути помѣщена у окр. звѣтодавця.

Брат жупный звѣтодавець А. Алискевич вносить резулюціѣ:

11. Подяковати всѣм прихильникам пласту, через окружну команду.

12. Щобы команду замѣнити на старшину.

13. Неотмѣнно подати програму працѣ в вôддѣлѣ для заведеня остайности.

Брат Зейкань вносить:

14. Замѣнити назву »Шластуна« на »Скавт«.

Всѣ внесенѣ резолюціѣ одноголосно принятѣ з такими доповненями:

до 1. подати меморандум и внести заяву Г. П. Управѣ, а коли се не поможе звернутися до М. С. П. на руки Б. Поуела;

до 2. Поручено бр. скавм. Л. Бачинському выготовити проєкт курсу, порозумѣтися з вôддѣлами а пôзнѣйше оголосити в »Пластунѣ«.

до 3. Дати друковати правильник в »Пластунѣ«, потôм зробити окрему одбитку.

до 4. Поручено бр. скавм. Л. Бачинському.

до 10. Просити выдавництво »Ватра«, щобы даром выслала всѣ пластовѣ книги до окр. пл. библіотек.

до 13. Уложити програму працѣ и поручити всѣм пластунам.

до 14. Под назвою »Пластун« пôдпишеся латинкою »Скавт«.

до 7. Регистрацію присилати на референтуру, а жупна дань лишиться в округах.

3. Предложеня на ювилейне вôдзначеня.

Выробити проєкт ювилейного вôдзначеня для руських пл. курѣнѣв, незалежно од С. П. ЧСР в Празѣ. Проєкт выготовить ужгородска Окружна пл. старшина.

Ухвалено: Вôдзначеня буде удѣлятися на внесеня курѣнноѣ старшины, через порученя окр. старшины, (окр. звѣтод.) а удѣлює вôдзнаку Краєва старшина. Вôдзнаку може удѣлити безпосередно Краєва старшина. Пластун, котрому буде удѣлятися нагорода, має предложити точно опис пл. житя, пôдтвердженый О. П. Старшиною.

4. Загальный зѣзд пластунôв Подкарп. Руси.

Ухвалено: ювилейный зѣзд сполучити з святкованєм 10. лѣтного приключеня Подк. Руси до ЧСР. Поручаєся бр. реф. Ю. Реваєви звернутися до дирекцiѣ жел. дорох в Кошицях на обдуманя знижки при подорожи пластунôв на зѣзд и увôльненя од науки пластунôв пôдчас зѣзду.

Приблизна програма зѣзду має бути така:

1. Манифестаційный похôд через город.
2. Академія в театрѣ.
3. Ґимнастичнѣ и спортовѣ змаганя.
4. Табор. Рада великоѣ »Ватры«.
5. Курс для провôдникôв.
6. Спôльный выступ всѣх пластунôв.
7. Орґанизаційный зѣзд, (загальнѣ зборы). Выборы Краєвоѣ старшины. Зѣзд має одбутися в мѣсяцю септембрѣ. День буде оголошеный пôзнѣйше в »Пластунѣ«.

Кождый вôддѣл має прислати точну проґраму з трьох точок з якими выступить курѣнь на зѣздѣ. Всѣ проґрамы та запиты заслати бв. скавм. Л. Бачинскому, котрому поручено перевести загальну проґраму зѣзду.

Розвѣток дальшоѣ працѣ буде оголошеный в »Пластунѣ« в окремому ювилейному числѣ.

5. Лѣтный табор.

Ужгородскѣ пластуны(ки), устроюють мѣсячный табор. До него може приголоситися, кождый пластун(ка) з цѣлоѣ Пôдкарп. Руси але тѣ, що мають 14 рокôв и приготовляються або має 2. пл, испыт. В таборѣ будуть устроєнѣ спеціяльнѣ курсы. Грошѣ вже од теперь треба засилати до орґ. комисiѣ. Информаціѣ удѣлює бр. скавм. Л. Бачинский, або бр. А. Шереґий и бр. Б. Алискевич в Празѣ. (Студентский дôм). Иншим округам поручається улаштовати також пл. таборы.

6. Заѣзд до Анґлiѣ.

Бр. скавм. Л. Бачинский подає, що дуже добре було бы поѣхати гуртку пластунôв и що є конкретный проєкт односно заѣзду до Анґлiѣ, але пôдносить чи можливо буде йому выѣхати из причины пашпортовых трудностей и грошевых засобôв для пластунôв.

Ухвалено: Старатися, щобы заѣзд до Анґлiѣ руських пластунôв конечно одбувся.

7. Вôльнѣ внески.

1. Ухвалено, щобы слѣдуючий зѣзд окр. звѣтодавцѣв був в Севлюши або в Хустѣ.

2. Бр. скавм. Л. Бачинский высловлює бр. жупному звѣтодавцеви А. Алискевичу, в имени всѣх ужгородских руських пластунôв а також и окр. пластовоѣ команды, щиру подяку за єго пôдпорованя пласту.

На кôнцѣ бр. референт Ю. Ревай в имени всѣх присутных витав бр. скавм. Л. Бачинського, з поводу єго именин желав йому много щастя та здоровля в дальшôй пластовой працѣ.

На сѣм нарады закрыто.

В Ужгородѣ дня 29. марта 1929.

Ю. Ревай,
кр. референт.

Юрко Бѣлей,
секретарь.

Окружна пластова старшина в Ужгородѣ закупила 10 луків для вправы пластунам.

Луки вызычаються и иншим пл. округам.

Окружна пластова старшина просить всѣх пластунôв, головно старших провôдникôв, щобы занялися збôрскою чеських та инших почтовых марок и пересилали их безпосередно на адресу: Ю. Бѣлей, Ужгород. Заведеня глухонѣмых.

Увага! **Новость!** **Увага!**

Выйшов накладом »Педаґоґичного Товариства«

Мадярсько-Руський Словарь

Замовити можно у **Педагоґичного Товариства« в Ужгородѣ.** — Цѣна **60** Кч.

Книжка — наша будучнôсть!
Наука — наша сила!

Хто интересується книжками —

най сейчас зажадає франко и безплатно

цѣнник КНИГАРНѢ и НАКЛАДНѢ

»НАУКА« в Ужгородѣ

Гуртовый склад книжок.
На складѣ всѣ книжки, що до тепер выйшли на територіѣ Пôдк. Руси та заграницею. Великий выбôр красного письменства, научных творôв, пôдручникôв, мап, нот, спѣванникôв и т. д.
На складѣ всѣ найновѣйшѣ выданя.

Пишѣть сейчас на адресу:
Книгарня »НАУКА« Ужгород, пл. Другета 21.